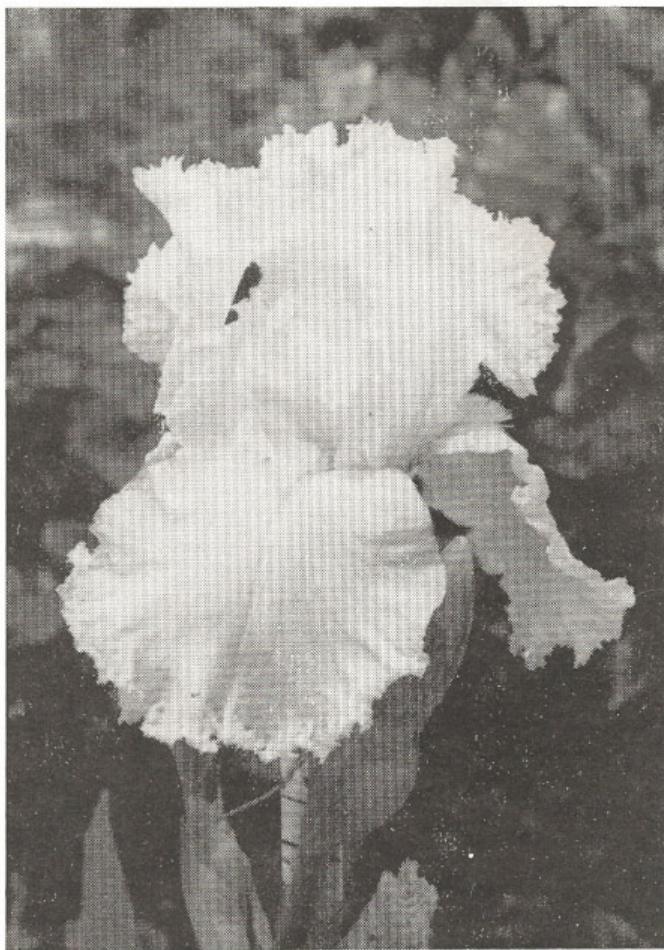

GLAD IRIS

77

**ČZS - Základní
specializovaná
organizace pěstitelů
mečíků a kosačků
v Novém Jičíně**

LACED COTTON (Schreiners) jeden z nejúspěšnějších kosatců — v loňském roce se umístil na 3. místě v nejvyšším ohodnocení AIS — Dykesova medaile.

Na snímcích se vracíme k minulým výstavám. Jistě poznáte známé tváře, které nesmějí chybět na žádné z nich.

GLAD IRIS

NOSITEL ČESTNÉHO UZNÁNÍ I. STUPNĚ ÚV ČZS

ROČNÍK XXI

ČÍSLO 77

JARO 1989

*Neprodejně, zdarma
pro vlastní potřebu svých členů vydává základní specializovaná
organizace pěstitelů mečíků a kosatců ČZS
se sídlem v Novém Jičíně.*

Řídí redakční rada ve složení:

*Miroslav Benda, Josef Heroudek, Alois Klipec,
Helena Kubíčková, Vojtěch Mímránek, Miloslav Novák,
Stanislav Procházka.*

Zodpovědný redaktor Vlastimil Novák.

Povoleno ONV v Novém Jičíně č. 403/16 — 391/82.

*Vytiskly Východočeské tiskárny, n. p., provoz 20,
Hradec Králové*

O B S A H

Strana

Hodnocení velkokvětých kosatců	2
Udržování zdravotního stavu mečíků	8
PARADE TIME	10
Návrh porovnávací tabulky ceny hlíz a brutů mečíků	13
Můj životní zájem	15
K zamýšlení	15
Výstavy	16
Odrůdy mečíků zařazené do čs. státního sortimentu	17
Rady pro vás	19
Kopřivové přípravky	19
Společenská kronika	20

HODNOCENÍ VELKOKVĚTÝCH KOSATCŮ AIS V ROCE 1988

Ing. Pavel Nejedlo

1. Dykesova medaile

počet hlasů

117 (16,6 %) TITAN'S GLORY (Schreiners)

další pořadí

45 AZ AP (IB) Ensminger)

33 LACED COTTON (Schreiners)

31 RARE EDITION (IB) Gatty).

Toto nejvyšší ocenění obdržel, a upřímně řečeno po právu, TITAN'S GLORY (Navy Strut X (sdlg. X (Rococo X Prince Indigo))) se sametově tm. fialovými květy, se zdravým a silným vzhledem. Na dalších místech se umístily AZ AP — středně zakrslý (IB) modrý s fialovými kartáčky, LACED COTTON (Cringled Joy sdlg. X Grand Waltz) krásný čistě bílý se silným krajkováním a další středně zakrslý RARE EDITION — fialová plikáta.

2. Cena kvality

hlasy

144 EVERYTHING PLUS (Niswonger)

102 PRECIOUS MOMENTS (Gatty)

101 OLYMPIAD (Ohio)

97 GIGOLO (Keppel)

95 PLEDGE ALLEGIANCE (Schr.)

95 TOMORROW'S CHILD (Blyth)

90 CONGRATULATIONS (Keppel)

hlasy

86 HINDENBURG (Maryott)

82 FLAMING VICTORY (Weiler)

78 SKIERS' DELIGHT (Schreiners)

77 KAREN (Hamblen)

72 LORD JEFF (Waite)

72 SYNCOPATION (Batty)

další pořadí

71 BLACK FLAG (Stahly)

63 VISUAL ARTS (Schreiners)

59 JEAN HOFFMEISTER (Gatty)

58 EXTRAVAGANT (Hamblen)

56 COLORART (Innarst)

55 PRAY FOR PEACE (Plough)

Toto vysoké ocenění obdrželo celkem 13 irisů. Jsou to velmi kvalitní kultivary, které jsem měl možnost všechny vidět v květu. Suverénně první EVERYTHING PLUS (Focus X Spinning Wheel) je vylepšenou verzí Spinning Wheel v tmavším provedení. PRECIOUS MOMENT (Dream Affair sdlg.) je podle mého názoru jedním z nejlepších a nejrozkošnějších irisů posledních let. Elegantní květy má silně zvlněné, dóm krémově žlutý a uzavřený, faly téměř bílé, které do-tváří typický reverzní efekt. OLYMPIAD (Bubbling Over X Mary Frances) je zvláštně bílošedomodrý reverzní dvojtónový a poněkud nevýrazný kultivar, zatímco GIGOLO, který má v rodokmenu celou škálu skvělých Gibsonových a Keppelových plikát, je unikátní oranžovou plikátoou se skvělými rodičovskými vlastnostmi. Již byly například uvedeny na trh čtyři nové sesterské plikáty Indiscreet, Hot Streak, Round Table a Chuckles, v mnohem odlišné od dosud uvedených na trh. PLEDGE ALLEGIANCE (Navy Strut, Neptune's Pool sdlg.) je dalším modrým a zvlněným kultivarem. TOMORROW'S CHILD — další vý-

borný rodič a jestli mě paměť neklame, je to první zahraniční kultivar, takto vysoko oceněný, nádherný dvojbarevný kosatec s lila růžovým důmem, purpurovými faly a růžovým lemem. Kdo má rád Ringo, ten si jej určitě zamiluje. Navíc má i výborné genetické vlastnosti, což se o kultivaru Ringo rozhodně nedá tvrdit. CONGRATULATION (Social Whirl X X Mystique) je typická neglekta se světle modrým důmem a fialovými faly výborné substance. HINDENBURG (Orange Empire sdlg.) je zdravě rostoucí a každoročně kvetoucí sv. oranžový s tlustým oranžovočerveným kartáčem. Už nyní se můžeme těšit na Maryottův Octoberfest (Fresno Frolic X Hindenburg) v systě oranžové barvě a červeným přelivem. FLAMING VICTORY (New Moon sdlg.) je příjemný jednobarevný žlutý s oranžovými kartáčky. SKIER'S DELIGHT je hezky větvený čistě bílý a jako většina Schreinerových kosatců i s velkým počtem poupat. LORD JEFF (Grand Alliance X Sterling Silver) je majestátní tmavě fialový zvlněný a konečně SYNCOPATION (Velvet Flame X X Show Biz) — exkluzívni blend, i když ne každý tyto kombinace vyhledává, má zlatohnědý dóm a svítivě purpurové faly se žlutým lemem.

Pouhopouhý bodík od vytoužené mety zůstal černý BLACK FLAG (Swahili, Edenitz, Licorice Stick, Black Swan sdlg.), dále lilákový krajkovaný VISUAL ARTS (Fabulous Frills sdlg.), JEAN HOFFMEISTER (Full Tide X Five Star Admiral) — szenační středně modrý a zvlněný, EXTRAVAGANT (Lilac Flame X Glory Bound), který přenáší do potomstva lila růžovou barvu a především červený kartáček, dále superteckovaný COLORART (Frivolity X Porta Villa) a závěrem neprávem odstraněný PRAY FOR PEACE (Carrara Marble X Wedding Vow) — krásný, zvlněný, bílý, se širokou substancí. Nebýt neuvěřitelného výpadku v loňském hodnocení, tak se na většinu těchto kultivarů dostalo. Ihned na první pohled je patrná drtivá převaha pěstitelů z Pacifického pobřeží, tj. z Oregonu a Kalifornie.

3. Hodnocení konference

V loňském roce proběhla ve státě Oklahoma konference AIS, která se koná každý rok vždy v jiném státě Unie. Konference vždy přímo nebo nepřímo ovlivní hodnocení. Jak je vidět dál, podařilo se proniknout pěstitelům z Oklahomy mezi renomované šlechtitele. Týká se to především P. Blacka a H. Nicholse. Ale nepředbíhejme. Z několika stovek členů AIS, kteří se přímo konference zúčastnili, 354 odevzdalo své hlasy zhlédnutým irisům, od velkokvětých až po miniaturní, včetně louisiánských a sibiřských. Svůj názor opírali o bezprostřední zážitky z návštěv skoro dvaceti zahrada komerčních i amatérských pěstitelů, u kterých mohli vidět celou škálu nových druhů včetně novinek, prozatím nepojmenovaných semenáčů a také tzv. starožitnosti — staré a mnohdy i předválečné kultivary, které přímo nabízely srovnání vývoje šlechtění irisů. Na závěr konference byl zveřejněn následující žebříček nejlepších kvetoucích irisů:

192 LATIN HIDEAWAY (Nichols)	80 WINEMASTER (Keppel)
164 BUMBLEBEE DEELITE (Norrick)	75 DIVINE (Dunn)
138 BATIK (Ensminger)	75 PRECIOUS MOMENTS (Gatty)
132 ORBITER (Aitken)	75 WINDSONG WEST (Nichols)
120 FANFARON (Hager)	74 BLOWTORCH (Byers)
114 CRYSTAL GLITTERS (Schr.)	74 COVER STORY (Bellagamba)
93 BUBBLING LACE (Black)	73 LOYALIST (Schreiners)
93 EVERYTHING PLUS (Niswonger)	68 ALTRUIST (Schreiners)
92 FIRST COMMUNION (Barlett)	66 SMALL ALECK (Batty)
84 GINGER SWIRL (Schreiners)	65 CONGRATULATIONS (Keppel)
83 CHANGE OF HEART (Keppel)	65 ORANGE SLICES (Niswonger)

63 JEZZEBEL (Ensminger)	48 DESINGER GOWN (Ghio)
62 LOYAL DEVOTION (Waltermire)	48 EDITH WOLFORD (Hager)
61 GLITZ N GLITTER (Black)	47 UNDERSEA ANVENTURE (Black)
56 CODICIL (Innerst)	46 BLAZING SUNRISE (Black)
56 MONTEVIDEO (Ghio)	46 VISION IN PINK (Wood)
53 EVENING GOWN (Ghio)	45 EMBELLISHMENT (Innerst)
52 CAFE SOCIETY (Ghio)	43 CHOCOLATE ROYALE (Blyth)
51 TWIST OF FATE (Palmer)	32 FARAWAY PLACES (Keppel)
50 FINE CHINA (Gatty)	

4. Čestné uznání

Dominantní postavení Schreinerů (letos Dykesova medaile, 2krát Cena kvality a 13krát čestné uznání) v budoucnosti asi někdo těžko ohrozí. I když to není největší irisová firma (tou je Cooley's Gardens), má hned několik dalších „nej“. Nejvyšší počet hodnocených kultivarů i absolutní počet získaných bodů, největší tradice, nejvíce Dykesových medailí, a to všechno umocňuje nejkrásnější katalog. Schreinerovy irisy [na introdukcích se podílí více rodinných příslušníků] možná nejsou „nej“ z hlediska prvního efektu, určitě zdravě rostou, mají pěkné a vysoké kvetenství s vyšším počtem poupat, pěkným větvením a velkými květy. Barvy mají většinou čisté a pastelové se silnou substancí [tloušťkou okvětních plátků], zvláštním a texturov [zakončením okv. plátků]. A především pravidelné kvetou. Je to prostě klasika mezi kosatci. Slabinou jsou jejich růžové kultivary, ale i zde se rýsuje značné zlepšení v podobě druhu Cotton Club a dalších připravovaných sort. Třetí generace Schreinerů určitě tuto sbírku „nej“ přinejmenším podtrhnou, ne-li rozšíří.

Nejvíce jim šlapou na paty kalifornští přestitelé Keppel (5krát Cena kvality, 8krát čestná uznání), který uvádí na trh vedle svých novinek také introdukce Luihna, Gattyho a některé australské sorty od Blytha. Dalšími úspěšnými pronásledovateli jsou Hager (Melrose Gardens) s pěti čestnými uznánímí a Ghio (Bay View Gardens) letos překvapivě pouze se dvěma čest. uznánímí a jednou Cenou kvality, dále Black (Mid-America Gardens) s osmi hodnocenými kosatci a Hamblenová [ta letos definitivně končí s komerčním pěstováním], která získala jednu Cenu kvality a tři čestná uznání.

To jsou samozřejmě výsledky týkající se velkokvětých kosatců (Tall Bear-ded), ale právě nahoře uvedení přestitelé získávají ceny a ocenění i v jiných kategoriích na rozdíl od Schreinerů, kteří zde, až na nepatrné výjimky, takřka nebodují. Čestné uznání získaly následující kultivary:

220 EDITH WOLFORD (Hager)	53 UNDERSEA ADVENTURE (Black)
159 DUSKY CHALLENGER (Schr.)	49 APHRODISIAC (Schreiners)
114 LATIN HIDEAWAY (Nichols)	49 BRASSY BROAD (Black)
98 BREAKERS (Schreiners)	46 CREATIVE STITCHERY (Schr.)
76 AUTOGRAPH (Luihn)	45 BUBLING LACE (Black)
72 WINEMASTR (Keppel)	44 LOYALIST (Schreiners)
67 BARGA GIRL (Monroe)	44 MOMENTUM (Dunn)
64 EVER AFTER (Keppel)	44 YUKON FEVER (Schreiners)
61 CHANGE OF HEART (Keppel)	43 SATIN SATAN (Weiler)
60 EAGLE'S FLIGHT (Schreiners)	42 CHOCOLATE ROYALE (Blyth)
58 RED LION (Hager)	42 CRYSTALYN (Dunn)
57 FINE CHINA (Gatty)	41 CAENNE PEPPER (Schreiners)
56 FRAGRANT LILAC (Hager)	38 BLAZING SUNRISE (Black)
55 BLACKOUT (Luihn)	37 CHARGER (Stahly)
53 CRANBERRY CRUSH (Aitken)	35 DIVINITY (Ghio)

- 34 BOY FRIEND (Williamson)
 34 WITCHES' SABBAT (Maryott)
 33 CARNIVAL IN RIO (Black)
 32 BLACKHILLS GOLD (O. Brown)
 32 FEMININE WILES (J. Nelson)
 31 PORCELAIN BALLET (Black)
 31 GUASAR (Hammer)
 31 STELLAR LIGHTS (Aitken)
 30 ELSIEMAE NICHOLSON (Corlew)
 30 ROYAL CRUSADER (Schreiners)
 30 VANITY'S CHILD (Olson)
 29 AMERICAN BEAUTY (Shoop)
 29 HEAT PUMP (Stevens)
 29 ICE CAVE (Wright/Lankow)
 29 LET'S DANCE (R. Nelson)
 29 PLANNED TREASURE (Burger)
 29 ROSECRAFT (Hamblen)
 28 BLACK IN BLACK (Schreiners)
 28 CHUCK WALTERMIRE
 (Waltermire)
 28 CINDERELLA'S COACH (Hager)
 28 FLASHPOINT (Keppel)
- 28 KENTUCKY COAL (Slate)
 28 ORIENTAL KNIGHT (Weiler)
 28 SIMPLY PRETTY (Gatty)
 28 SWEET MUSSETTE (Schreiners)
 27 BEAUTIFUL SURPRISE (Black)
 27 FASHION ARTISTE (Schreiners)
 27 LIAISON (Ghio)
 27 OLYMPIC CHALLENGE (Schr.)
 26 COPPER LACE (Wolford)
 26 GLAD RAGS (Hager)
 26 KABAKA (Niswonger)
 26 PURPLE PEPPER (Nearpass)
 26 SAFFRON FLAME (Hamblen)
 26 VAN GOGH (Williamson)
 25 CLOUDLESS SUNRISE
 (Niswonger)
 25 HULA DANCER (Shoop)
 25 PERSIAN GOWN (O. Brown)
 25 RHYTM ON ICE (Gaddie)
 25 RUFFLES GALORE (Hamblen)
 25 SHALAKO (Shockey)
 25 STOP THE MUSIC (Schreiners)

Řadu z hodnocených kosatců jsem měl možnost vidět v květu a tudíž mohu alespoň trochu posoudit vkus amerických hodnotitelů. Je dobrý, ale jsem přesvědčen, že hodnocení našich hodnotitelů a pěstitelů by bylo rozdílné, i když ne zase tak diametrální. Na nás vkus chybí více plíkátek, např. Gibsonovy vynikající Super Stuff, Total Elegance, Violet Rings, Licorite Fantasys či Ploughova zelená plíkátka Kiss of Gold. Dále chybí více růžových odstínů a vzácných tónů barev zelených a hnědých. Chybí už delší dobu pěkný bílý s červeným kartáčkem. Naopak v hodnocení převládá hodně modrých a fialových barev a jejich kombinací. Právě modrá barva kosatců patří mezi nej-sytější a nejpřirozenější v rostlinné říši.

Chtěl bych se především zastavit u prvních dvou, opravdu skvělých kultivarů, EDITH WOLFORD (Merry Madrigal X Freedom Road) a DUSKY CHALLENGER (Titan's Glory sdlg.). Určitě uspokojí i ty nejnáročnější milovníky irisů. Prvý je decentní kombinací žlutého dómu s fialovými faly. Květ je krásně zvlněný a zcela unikátní. Druhý je potom efektní jednobarevný černofialový. Květy jsou obrovské se silnou substancí a ideálním větvením. Navíc je dóm perfektně uzavřený, květy netrpí sluncem ani deštěm. Pouze náhoda by mohla tyto dva druhy připravit o Dykesovu medaili. Již teď jsou vlastně nominovány a uvidíme je 4–5 let.

Dále stručně o dalších hodnocených kultivarech. LATIN HIDEAWAY (Taj Rani X In Tempo) je zvlněný blend s lila zlatým dómem a vínově červenými faly se žlutým lemem. Krásně zvlněný modrý BREAKERS (Victoria Falls X (Shipshape X Sailor's Dance)), značně vylepšená verze Song of Norway AUTOGRAPH ((Song of Norway X Evening Echo) X Song of Norway X (Navy Strut X Five Star Admiral))), WINEMASTER (Spartan X ((Montage sib X X Happy Ending) X Dialogue sdlg.)) je dvojtónový vínově červený, EVER AFTER (Mulled Wine X Cranberry Ice) je barevně propracovanější verzí Cranberry Ice s krásnými červenými kartáčky. CHANGE OF HEART (Anon sdlg.) je lila růžová plíkátka a se zcela odlišným zbarvením okolo haftů, další ohodnocenou plíkátkou je EAGLE'S FLIGHT (Closed Circuit X Spinning Wheel) a je dalším úspěšným pokusem na téma Spinning Wheel, dóm je však více poote-

vřen. FINE CHINA (Social Whirl X Dream Affair) je jedním z nejlepších bílých zvlněných, připomíná odrůdu White Lightning, kterou ostatně má v rodičmenu. Dalšími jsou opravdově černý a příjemně zvlněný BLACKOUT (By Night X Navy Chant) a CRANBERRY CRUSH (Going My Way X Mystique) snad v sobě snoubí všechny dobré vlastnosti obou rodičů, dóm má světle fialový, faly červenofialové a na okrajích téměř černé a zvlněné. Dva Schreinerovy APHRODISIAC (Charm Bracelet X Piping Hot) a CREATIVE STITCHERY (Blue Staccato X Social sdlg.) zaujmou na první pohled obrovskými květy. Prvý má barvu meruňkově růžovou, druhý čistě bílou s modrým stehováním po okrajích. LOYALIST (Master Touch sdlg.) má krásnou sytou barvu červeného vína a YUKOU FEVER (Moon River sdlg. X Piping Hot) je laděn do zlatého tónu žluté barvy, zvlněné květy jsou rozmištěny na překrásném větvení.

CHOCOLATE ROYALE (Limerick X Woodwine) má nižší a slabší vzrůst i větvení, nicméně efekt je dokonalý — čokoládová plikáta. CAYENNE PEPPER (Gallant Moment X (War Lord sdlg. X (Wild Binger X Tijuana Brass))) je dvojtónový červený s oranžově hnědou přiměsí a tmavými kartáčky, BOY FRIEND (Meadow Fringe X (Prosperity X New Moon)) je světle hnědý s květy poněkud blízko u sebe, DIVINITY (Highness X (Debby Rairdorn, New Moon, Valentina sdlg.)) je těžce zvlněný, podobně jako mečík téhož jména, se světle růžovými kartáčky, BLACKHILLS GOLD (Fresno Calypso X Mandolin) je zlatožlutý, dóm s meruňkovým nádechem, hafty oranžové. FEMININE WHILES ((Pink Sleigh X Buffy) X (Lynn With Love)) X ((Springtime Fantasy X Pink Sleigh) X (Buffy X Pink Sleigh)) je orchideově růžový, na okrajích krajovaný, QUASAR (Catalyst X Well Endowed) je výsledek křížení dvou opravdu pěkných kultivarů, barva je intenzivně žlutá s oranžovožlutými kartáčky.

Každého určitě uspokojí i Shoopovy AMERICAN BEAUTY (Delphi sib X X Lucky Locket), který by se dal popsat jako bílomodrá amoena s červenými kartáčky a HULLA DANCER (Hulla Girl X (Hulla Girl sib X Dutch Magic)), což je reverzní dvojbarvený purpurovohnědý s oranžovými faly. Je velká škoda, že právě Shoopovy druhy jsou u hodnotitelů trochu v nemilosti. Jsou to elegantní a barevně vyvážené skvosty, které se snažím importovat vždy co nejdříve. Ale právě s Gibsonovými druhy bývají jako první v katalogách označeny Sold Out — prostě vyprodáno. Rozhodně zajímavě jsou i podhodnocené Hamblenové kultivary ROSESCRAFT (Lilac Flame X ((Sunday Chimes X (Country Lilac X Fashion Fling)) X Pretty Karen)) s těžko popsatelnou základní barvou, snad jako starorůžovofialovou s kartáčky v barvě hena, dále SAFFRON FLAME (Gold Galore sdlg.) se zajímavým šafránově žlutým tónem a oranžovými kartáčky a konečně intenzivně modrofialový zvlněný RUFFLES GALORE ((Silent Majesty sib X Navy Strut) X Entourage).

Trochu překvapivě skončily vzadu FLASHPOINT (Marmelade X (West Coast X Hilight)) v barvě zlatově oranžové s červeným nádechem a červenými kartáčky. Bohužel slabě roste a tudíž i rád vynechává. SIMPLY PRETTY (Bonbon, Flower Show sdlg.) naopak výborně roste, květy jsou silně zkadeřené, jemně citrónově žlutého odstínu. Rozhodně nezklamaly Schreinerovy SWEET MUSETTE (Son od Star, Rippling Waters, Christmas Time sdlg.) — lila růžový dvojtónový a dále zatím nedoceněný OLYMPIC CHALLENGE ((Flaming Star sdlg. X Golden Trimmings) X Fierry Charlot) — zlatožlutě oranžový reverzní dvojtónový s červenými kartáčky. Pěkný byl i LIAISON (Ringo X Magic Man) s růžovým dómem, sametově fialovými faly s růžovým okrajem a červenými kartáčky.

5. Jiná hodnocení

Hodnotilo se však i jinde — v Austrálii, Velké Británii, ale i v Itálii a do konce i v Rakousku. Loňská zima a jaro moc irisům ani u nás, ani ve Florencii neprospěly. Ve Florencii probíhá každoročně mezinárodní anonymní soutěž. Hodnoceny jsou irisy, které jsou vysázeny v rozsáhlém parkovém areálu nejméně dva roky. Hodnotící komise je mezinárodní. V loňském roce nebyla udělena hlavní cena — Cena města Florencie (Zlatý florén), ani 2. místo. Výsledky byly následující:

3. místo GINGER SWIRL (Schreiners)
4. místo ROYAL CRUSADER (Schreiners)
5. místo SEA OF JOY (Schreiners)
6. místo FEMININE WILES (J. Nelson)
7. místo SILHOUETTE (Dunn)

Dále byly uděleny zvláštní ceny a poháry za:

— nejlepší červený	DANGER (Gatty)
— nejlepší komerční druh	LAREDO (Keppel)
— nejlepší větvení	GINGER SWIRL (Schreiners)
— nejlepší italskou odrůdu	MIYO (Sergio Bacci)
— nejlepší růžový	BUCHHOLZER TRAUMEREI (Harald Moos)
— nejoriginálnější barvu	WITCH'S WAND (Blyth)
— nejlepší vůni	ROYAL CRUSADER (Schreiners)
— nejlepší zahradní efekt	EDITH WOLFORD (Schreiners)
— nejlepší raný druh	STARMASTER (Dunn)
— nejlepší pozdní druh	PARIS KISS (Blyth)

Casem by se určitě dala z iniciativy Gladirisu zorganizovat společná zásilka nejlepších čs. odrůd a nepojmenovaných semenáčů do Florencie. A nebo se pokusit o vlastní soutěž a využít k tomu výborných podmínek Pražské botnické zahrady v Praze - Troji či pozemků u nějaké vysoké zemědělské školy, například v Brně?

Ve Vídni proběhla soutěž zakrslých kosatců. I zde kralovali Američané, i když řadu pěkných míst získali pro sebe pěstitelé z NSR, Austrálie i Rakouska. Zakrslé kosatce (anglicky označované jako Medians), to jsou miniaturní (MDB), standardně zakrslé (SDB), středně zakrslé (IB) a střední (BB), získávají všude ve světě na oblibě pro svou nenáročnost, ranost a každoroční množství květů. Rád bych v některém příštím čísle Zpravodaje věnoval více prostoru těmto bezesporu rozkošným druhům. Vždyť právě tyto začínají sezónu květů irisů, která trvá téměř dva měsíce, když pěstujeme i pozdní variety spíruí. A dva měsíce, to je slušná konkurence mečíkům. A naopak do hromady pět měsíců květů.

Hodnocení je určitě dobrá věc. Pomáhá získávat přehled pěstitelům a podporuje zdravou soutěživost šlechtitelů. Hodnocení irisů AIS je určitě nejvíce propracovaným, a to jsem se ještě nezmínil o oceněních HC, TGA, hodnocení desítek výstav a každoročního žebříčku Top 100. Ale to zase příště.

Udržování zdravotního stavu mečíků

Ing. Vojtěch Chmelík

Mám takovou zkušenosť, že často po získání novinkových hlíz za drahé peníze mi vykvete květ se známkami virového onemocnění, nebo celá rostlina špatně roste a jen živoří. Toto se stává častěji u velkých hlíz, u drobnějších hlíz z korálů méně často. Někdy se mi jeví, že pěstitelé se tímto způsobem zbavují nemocných hlíz a nedá se ani vyloučit skutečnost, že hlízy onemocní až u mne na mé záhonu. V každém případě však potvrzuji zkušenosť, že velké hlízy jsou méně odolné vůči nemoci.

Podle literatury a také zkušených pěstitelů takovou rostlinu je potřebné „vyhodit a koupit novou“.

Z článku ing. Adamoviče jsem vyčetl, že mezi nasázenými korály z virózních rostlin se někdy najde zdravá, kterou je potřeba vyselektovat a odděleně rozmnožit. Tím se kultivar ozdraví. Tímto způsobem se mi podařilo ozdravit kultivar „Ohnivá Čipka“, ale v dalším roce zasazená hlíza byla nemocná znova.

Kultivar „Anna“ jsem obdržel v roce 1979 a měl virózní kvetenství. V následujícím roce jsem vysadil jeho korálky a v roce 1981 z dopěstovaných hlíz byly zase virózní květy. Rozhodl jsem se, že vyzkouším tepelnou metodu ozdravení holandským způsobem. Nemocné hlízy jsem nechal u známé, kde jsem je odděleně pěstoval a na své zahrádě jsem vysadil tepelně ošetřené korály cv. „Anna“. Výsledek mi byl znám v roce 1983 a na mé překvapení všechny hlízy dopěstované z ozdravených korálů kvetly zdravě. U známé však všechny staré hlízy cv. „Anna“ byly nemocné (mozaika fazolu). Od té doby uplatňuji tento postup a přesvědčil jsem se, že tato metoda je dokonale účinná.

Tepelné ozdravování virózních rostlin je běžně v ovocnářství, při pěstování drobného ovoce i květin. Nevím, zda tuto metodu používají pěstitelé mečíků, ale já ji doporučuji. V roce 1987 jsem tepelně ošetřil 44 odrůd a hlízky, i když jich přežívá jen část, sázim odděleně a sleduji je. Virózní mečíky se mi objevují každoročně. Už mám takovou další zkušenosť, že nestačí vyhodit virózní květinu z porostu určitého kultivaru, víroza se rozšířuje dál. Nepomůže ani to, že ozdravené hlízy se přidají ke zbylým neošetřeným, jež neprojevovávají známky onemocnění. Pomůže jedině to, že celá sadba korálů se ošetří, dopěstuje na odděleném místě a pak kompletně celý kultivar se nahradí ozdravenou sadbou. A mám ještě jednu zkušenosť, že u ozdravené sadby se víroza znova neobjevuje.

Tepelnou metodu požívám i při ozdravění mečíků, které mají i jiné projevy nemoci, nař. slabě kvetou, ztrácejí růstovou vitalitu, mají málo přírůstků hlíz i korálů a tzv. živoří. Dá se říci, že tyto případy v množství ozdravovaných odrůd u mne převažují a s výsledky jsem spokojen.

Postup při tepelném ošetřování:

Vhodné období pro ošetření je leden a únor, kdy korály jsou v hluboké dormanci. Neoloupané korály namočím na 24 hodin ve vodě při teplotě místnosti. Potom je na 30 minut ponofím do vodní lázně, vyhřáté na teplotu 52 °C. Tato teplota se nesmí překročit a je potřebné ji udržovat po dobu moření v rozmezích plus — minus 0,5 °C. Pěstitelé, kteří pěstují vedle mečíků i narcisy, jistě mají zařízení na tepelném moření narcisů, kde teplota vody se udržuje pomocí spínacího teploměru, relé a ponorného přihřívacího tělesa. Já to prakticky v malém a bez technických pomůcek provádím tak, že do 2 lit-

rového hrnce dám 1 litr vody. Teploměrem se rtuťovým sloupcem s rozsahem 52 °C teplotu vody kontrolují a současně míchám. Konec teploměru, aby se nerozobil, chráním dřevěnou nebo plastickou násadkou. Teplotu regulují tak, že hrnec přitahuji a zase odtahuji z plynového plamene. Je potřebné získat jistou rutiň, dávat pozor, aby teplota velmi nekolísala. Myslím, že by bylo možné ošetřit více odrůd naráz, uložených do malých punčoch, ale já ošetřuji vždy jen jednu odrůdu, kterou do hrnce nasypu. Po půl hodině se obsah hrnce převedí a okamžitě se korály chladí ve studené vodě. Po tomto ošetření korály nechám osušit a uložím je zpět k dalšímu uskladnění. Na jaře potom korály oloupou a vysadí. Připomínám, že při tomto ošetření jsou vždy určité ztráty, všechny ošetřené korály nevykličí.

Svůj příspěvek chci zakončit na téma o starostlivosti o mečíkový porost. Nejde mi o to, abych popsal, jaké hnojiva používám a čím stříkám, protože si myslím, že by to mohlo být i dokonalejší. Avšak to, že člověk s mečíky vlastně žije, snaží se jim porozumět a dát jim to, co nejvíce potřebují. Chtěl bych rozvést tuto myšlenku:

Pěstitel má k dispozici určitý pozemek. Někteří mají s půdou méně, jiní více problémů, ale myslím si, že s půdou má určité problémy každý, už proto, že mečíky jsou květinami na nemoci a škůdce velmi citlivé a stačí málo, aby došlo k jejich poškození. Já mám půdu značně zamořenou drátovcí. Hlízy jsem mívá tak pokousané, že se nedaly prodávat. Drátovci mi ožírali kořínky mečíků, porost byl nemocný a na podzim při sklizni byl již značně prořídly. Používal jsem granulované chemické přípravky proti drátovcům, které jsem aplikoval při výsadbě hlíz do řádků, a opakováně před začátkem kvetení. Byly však málo účinné, nepomohly. Napadlo mě, že by se mečíky mohly v době vegetace zalít roztokem Metationu. V případě květu se není čeho bát, že na člověka mohou působit rezidua z aplikovaných chemikálů. Tento způsob jsem používal po 2 roky a mohu nyní tvrdit, že se zdravotním stavem sklizených hlíz se to u mě rychle zlepšilo. Hlízy mečíků se při čištění na mě jen tak smějí, a to potěší každého mečíkáře.

Roztok 0,2% Metationu aplikuju naléváním konví k hlízám tak, že 10 litrů roztoku naleji na délku řádku asi 5 m. Ošetření provádí v době objevení prvních klasů a po druhé po ohlávkování mečíků v polovině září. Proti drátovcům tento způsob působí spolehlivě, věřím, že na Metation si nezvyknou. Toto ošetření odhání též ze záhonů krty, asi jim to nevonné.

Že se nějaký korálek zatoulá do sáčku jiné odrůdy se při manipulaci i sklizni může stát každému pěstiteli. Je však potřebné se snažit, aby jednotlivé odrůdy byly maximálně čisté od příměsi. Já používám jedno z opatření, že v době kvetení obcházím každý květ, který vykvete. Když vykvete nesprávně, (nové odrůdy kontrolují podle kódu NAGC), poznačím jej malou visačkou a při sklizni hlíz ho vyloučím do směsi. Také správně a kvalitně kvetoucí rostliny značím, a od těchto pak beru korály k dalšímu množení. Je to práce velmi zdlouhavá, avšak u mnou dopěstovaných hlíz se vyskytuje málo příměsi (pod jedno promile). Může se však stát, že u některého kultivaru, který slabě roste a několik sezón nekvete, se příměs více rozmnoží. V těchto případech jsou hlízy od celého kultivaru u mne neprodejně, dokud nepodrobím tuto sadbu důkladné kontrole v dalším roce.

Často se stává, že porost celého kultivaru je neduživý, slabě roste a předčasně uschně. Toto si samozřejmě značím do poznámek a na další rok podrobím korály této odrůdy ozdravujícímu procesu tepelnou metodou, dříve popisovanou. Podobně ošetřím i odrůdy, kde se vyskytne známka virózy.

Bylo by ještě co napsat, ale pro tentokrát to jistě stačí. Přeji všem pěstitelům mečíků, aby při své práci našli uspokojení a byl bych rád, kdyby mé rády někomu pomohly v jeho problémech.

„PARADE TIME“

Petr Mímránek

Na jaře roku 1979 jsem po výměně několika dopisů s americkým šlechtitelem panem Robertem Sprinklem z Deltonu dostal k mé velké radosti malý balíček, který obsahoval dva jeho zatím neuvedené semenáče. Od každého byly v sáčcích dvě pěkné zdravé hlízy s provizorními popisy „Ruffled Pink“ a „Lavender Light Seedling“. Pro jistotu zachování odrůd jsem hned po jedné hlíze zaslal příteli Margočovi.

„Ruffled Pink“ mě hned prvním rokem svým kvetenstvím velmi zaujal. Měl perfektní, rovný klas s dokonale uspořádanými květy, prostě něco v kvalitě výdané jen na fotografických bulletinu NAGC. Klas měl 22 puků a 12 květů krásně nakvetlo, aniž by spodní květ jevil známky vadnutí. Barva sice nebyla atraktivní, ale slušná v porovnání s jinými odrůdami v barvě růžovo-oranžové. Květy byly krásně rozvěřené a uspořádané do nejvyšší dokonalosti bez jediné mezery či přečnívání. Zkadeření jen náznakové, ale tuhost květu byla na úrovni. Zvykl jsem si, že spodní květ (především u odrůdy pana Fisher) bývá odstavený, pootočený nebo kvete s mezerou mezi hlavním klasem. Tady spodní květ nakvétal souběžně s celým kvetenstvím a navíc byl symetricky umístěn perfektně do klasu. Bylo mi ihned jasné, že tuto perfektní vlastnost potřebuji jako základ do své šlechtitelské práce. Bylo nutno jen zjistit, jestli se tato vlastnost bude vyskytovat i u potomstva.

Semenáč pana Sprinkla „Ruffled Pink“ jsem vyfotografoval a snímek zaslal původním šlechtiteli. Barevně „Ruffled Pink“ nevynikal, byl bledě růžovo-oranžový se žlutým hrdlem, ovšem tato barva i voskovitost je o stupeň kválitnější než u jeho rodičů „Powder Puff“ a „Parade“. Rodičovství mi pan Sprinkle sdělil ihned po přijetí fotografie, protože se podivil tak krásnému klasu. V dopise mně oznámil, že tento semenáč již nemá a žádal, aby mu zaslal korály, které by rád dal k množení u firmy pana Squiresa. S přítelem Margočem jsme dali dohromady 50 korálů, které jsme panu Sprinklemu zaslali. V té době měl již pan Sprinkle u pana Squiresa v množení některé své další výpěstky, včetně sesterského semenáče „Parade Time“ (tak tento ve své korespondenci pojmenoval).

Rodiče 443 „Parade Time“ Sprinkle — (444 „Powder Puff“ Larus 68 X 534 „Parade“ Larus 70) byli v 70. letech nejpěstovanějšími a nejslavnějšími výstavními mečíky, ověnčenými stovkami vítězství a Grand Championy v USA. Toto se však nemůže tvrdit o nich v našich podmínkách, poněvadž jsem nikdy na žádné zahrádě ani na výstavě pořádný klas této odrůdy neviděl.

Možno podotknout, že stejně rodičovství jako „Parade“ má i v té době oblíbená „Miss America“, „Moonshine“ a „Easy Street“. „Parade“ X „Moon Mi-

rage“ daly vznik následné generaci výstavních sort 80. let „Diva“, „Drama“ a „Incomparable“ přičiněním pana Mac Kenzieho. Také potenciální šampión 90. let 555 „Ermal“ Bates 88 („Man O'War“ X „Parade“) má být můdní obměnou „Parade“ v barvě červené.

Z rodičovské linie „Parade“ dále vznikly mutací nebo křížením další vynikající odrůdy, jako „Prime Time“, „Canadian Miss“, „Jo Ann“ a další. Když nahlédneme hlouběji do rodokmenu „Parade“, zjistíme, že její matka 444 „Baker's Dosen“ Larus 62 pochází ze slavné červené 454 „Royal Steward“ Pommert 56, která byla jedna z prvních odrůd množených tzv. All American Gladiolus Selection. Z křížení s „Royal Steward“ vznikla Bissendenova červená legenda „Red Lance“, která i dnes je stále používaná s úspěchem ku křížení červených a kouřových odrůd. „Powder Puff“ a „Parade“ mají stejně rodiče a jo docela možné, že pochází z jedné vydařené kombinace, protože byly introdukovány jen dva roky po sobě tímtož šlechtitelem. Když pan Sprinkle dával život svým „květinovým potomkům“, neuvědomil si, že vlastně kříží sourozence, jak později napsal. Literatura říká, že tyto inzuchtní kombinace vedou po mnoha opakování k homozygotům.

U takto získaných rostlin se postupně snižuje růstová vitalita, množivost a zdravotní stav. Jíž v první generaci je to vlastně přechod do F-2, kde nastává značně vyštěpení nových kombinací genů, jež ve většině vedou k nevhodným projevům. Šlechtitel doporučuje především vzdálená křížení, kde je větší možnost vzniku potřebných fenotypických vlastností. Ovšem použití rostlin z inzuchtních generací F-2, F-3, nebo dokonce více, vede ke vzniku vysokého heterozáru efektu při následující kombinaci F-1 s jinou inzuchtní linií. Tuto šlechtitelskou metodu u rostlin s dlouhou vegetační dobou nikdo prakticky neprovádí, protože je časově nesmírně náročná, když vezmeme v úvahu, že jedna generace u mečíků od seminka až po květ trvá 3, někdy i 4 roky. Byl jsem si vědom, že u „Parade Time“ může jistý heterozáru efekt nastat, proto jsem ji používal pro kombinační křížení s jinými odrůdami, jež se mi zdály doplněkově vhodné a snažil jsem se netřídit barvu používáním jen růžových, oranžových, žlutých, bílých a červených odrůd.

Při křížení vysoce heterozárných mečíků, které mají v sobě zafixovány obrovské množství genetických informací po nejrůznějších předcích, je skutečně velmi těžké podle rozboru rodokmenu předpovídat, co se nám může v potomstvu vyštěpit. Zde již neplatí Mendelovy matematické rozborové, ale můžeme se řídit jedině podle počtu pravděpodobnosti, když vezmeme v úvahu, kolik hledaných znaků sledujeme. Ještě horší problém nastane, když žádaný znak je zafixován více geny na jednom chromozomu, nebo dokonce mimojaderně, tj. v chromozomu umístěném volně v buňce mimo jádro.

U křížení s „Parade Time“ však mohu říci, že potomstvo odpovídá předpokladům podle rodokmenu, netřísti se velikost květů, ani nevznikají velmi ranně, nebo pozdě odrůdy. Také barva růžová a oranžová má částečně dominantní postavení a červená a žluté semenáče se vyskytují již méně. Ještě méně, ba výjimečně, se vyskytují květy bílé, takže můžeme říci, že rodokmen podle „Gladiolus Parentages“ měl by být odpovídající. (Z nejznámějších prarodičů to jsou oranžové „Picardy“ použitá ve čtvrté a šesté předcházející generaci ze strany matky i otce a bílá „Maid of Orleans“ z páté a sedmé zpětné generaci také ze strany matky i otce).

V dalších letech při páči o „Parade Time“ jsem žil v obavách, že tento mečík skončí mezi zapomenutými jako mnoho jiných odrůd, s cenou bud jen jako novinka, nebo dříve či později „ohleděný“, nebo se ztrátou vitality. Nešlo se tak, protože celých 10 let, co „Parade Time“ pěstují, mě nikdy svým klasem nezklamal. Květ je vždy perfektní, pravidelný a dlouhý, a to i po kaž-

doroční zátěži semeny, protože na většině klasů nechávám tvořit semeníky od spodu až po 12. květ. „Parade Time“ mi vykletla mnohokrát i do termínu výstav, poslední roky i s několika desítkami klasů, ale raději jsem je opýlil, než bych je uřezal na výstavu nebo k fotografování. Na rok 1989 mám připraveno ke krížení asi 50 velkých „napumpovaných“ hlíz z množení od přítelje Jardy Kovaříka. Korály tohoto kultivaru jsou středně velké, tmavé a mají značně pevnou, někdy dvojítonou slupku, proto je vhodné před výsadbou korály olopat. Hlíza dává průměrně 40–50 korálů, starší hlíza pochopitelně méně. Tuto celkem slušnou množivost na hranici únosnosti pro drobné pěstitele však velmi málo přenáší na potomstvo v další generaci. Toto mi potvrdil i přítel Jirka Václavík, který byl nucen všechny semenáče z „Parade Time“ pro nemnoživost vyřadit. Mohu říci, že nejsledovanější vlastnost, perfektní klas, se v následující generaci vyštěpuje na celkem slušné úrovni, přibližně v 10 %. To ale neplatí o zkadeření, protože drtivá většina potomstva je v tomto směru na úrovni matky, část na úrovni předků, tedy R.O., i když se ke kombinacím používají nejzkadeřenější sorty, jako je „F. C. L.“ a další. Myslím si však, že pro mé účely jsou důležitější vlastnosti jako pevnost a trvanlivost květu než zkadeření, i když toto s pevností květu částečně souvisí.

„Parade Time“ podobně jako její rodiče, je značně závislý na geografické poloze, kde je vysazen. V USA neroste, jak mi sdělil po marném množení pan Squires a uvedl zatím jen sesterský semenáč 435 „Dress Parade“ Sprinkle 86, který zase naopak neroste dobře u mě.

Tyto geograficky různé projevy vitality fenotypu jsou důkazem, že velká většina odrůd je kvalitou dána nejen svým genetickým kódem, ale může být méně nebo více závislá na podmínkách, jako je podnebí, teplota půdy, složení půdy, pH a podobně. Tyto vlastnosti jsou důkladně prostudovány u mnoha kultivarů plodin (obilní, kukuřice apod.) a nadělaly mnohým šlechtitelům nemálo starosti. V tomto případě také nemohu přijmout tvrzení, že mám třeba „Parade“, „Dress Parade“ a „Powder Puff“ málo namnoženy nebo ve slabé kvalitě hlíz. Ani z nejlepší a nejsilnější hlízy u mě tyto odrůdy nikdy nevytvořily klasy kvality „Parade Time“. Tato špatná vlastnost již byla částečně odstraněna u odrůd „Drama“, „Incomparable“ a „Jo Ann“.

Jak jsem se již zmínil, s „Parade Time“ dosti krížím. Z několika tisíc rostlin, které z různých kombinací s touto odrůdou vznikly, považuji za nejlepší a nejperspektivnější:

521 DP-1 („Parade Time“ × „Prominent“)	} připraveno k množení pro introdukci v r. 1991, současně v testování u dalších pěstitelů.
411 DP-2 („Parade Time“ × „Prominent“)	
443 CM-2 („Pink Elf“ × Parade Time“)	
422 DI-R („Prominent“ × „Parade Time“)	

Velmi nadějně jsou i rostliny z krížení „Parade Time“ × „F. C. L.“, které kvetly poprvé teprve v roce 1987 a 1988 a jsou vyčleněny ke sledování. Při výběru semenáčů se mnohem více zajímám o vlastnosti klasu a uspořádání květů. Pestrost barvy a vznik nových barevných kombinací mě zdaleka tak neláká, i když je to také samozřejmě důležitá věc. Barevnost, tu můžeme vidět v obrovské škále a pestrosti u jiných květin, ale krásná stavba klasu, to je výjimečnost, kterou žádná jiná květina nemá vyšlechtěnu do takové dokonalosti jako mečík. Proto by se mečíky měly řadit ke květinám s vyšším stupněm estetičnosti.

Návrh porovnávací tabulky ceny hlíz a brutů mečíků

Ing. Jan Lubojský

1. Úvodní část

V současné době neexistuje mezi našimi členy jednotné měřítko, které by alespoň obecně určovalo ceny hlíz a brutů u jednotlivých odrůd mečíků. Tato situace vedla výbor naší organizace ke snaze takovéto měřítko zabezpečit a tím usnadnit hodnocení při výměně, případně prodeji mezi našimi členy, resp. dalšími pěstiteli a zájemci. Takovéto měřítko by mělo alespoň rámcově vyjadřovat názor většiny našich členů na tuto problematiku a pokud možno objektivně ohodnocovat vynaloženou, společensky nutnou práci.

Protože se jedná o problematiku, na kterou jsou i mezi našimi členy značně rozdílné názory, a že se dále požaduje hodnotit složité parametry jednoduše chými praktikami, bylo rozhodnuto předložit první návrh „POROVNÁVACÍ TABULKY“, všem členům k připomínkám.

2. Porovnávací tabulka:

Počet roků od introdukce	Hlízy o Ø (v cm) v Kčs				Bruty 10 ks v Kčs	
	0,6—1,9	1,9—3,2	3,2—4,5	nad 4,5	menší	větší
1	10	14	18	20	14	18
2—3	6	10	13	15	10	13
4—5	4	7	9	11	7	9
6—7	3	5	7	8	5	7
8—10	2	4	5	6	4	5
nad 10	1	3	4	5	3	4
směs odrůd	0,50	2	3	4	1 kg 100	

Základním požadavkem pro sestavení tabulky bylo to, aby ceny mohly být stanoveny rychle a jednoduše s maximálně možnou objektivností. Proto za hlavní kritéria bylo použito stáří odrůdy a velikost hlíz a brutů. Ostatní kritéria byla shrnuta do jednoho, nazvaného „pěstitelské vlastnosti“ a jejich úloha při stanovování ceny je podružnější. Oprávněnost této zásady je zdůvodnitelná jednak tím, že pěstitelské vlastnosti jednotlivých odrůd nejsou nikde uváděné, jednak tím, že názory na pěstitelské vlastnosti (odolnost proti chorobám, přírůstky množství a velikostí hlíz a brutů atd.) bývají i rozdílné podle místních podmínek toho kterého pěstitela. Počet roků od introdukce pro toto cenové hodnocení je počet roků, které uplynuly od roku introdukce do roku, ve kterém se výměna uskutečňuje. Za rok, ve kterém se výměna uskutečňuje, se považuje období od 1. 10. do 30. 9. příštího kalendářního roku a to tak, že se použije rok první, to znamená, že pokud se uskutečňuje výměna **kdykoliv** v období, např. od 1. 10. 1988 do 30. 9. 1989, použije se pro určení počtu roků od introdukce **vždy** rok 1988.

Příklad: Hlíza odrůdy, jejíž rok introdukce je 1980, se vyměňuje 10. 11. 1988. Počet roků od introdukce je tedy 8. Taktéž 8 roků od introdukce má tato odrůda, pokud se její výměna uskutečňuje, např. 10. 5. 1989.

Velikost hlíz je rozdělena do čtyř skupin. Velikost brutů je rozdělena do dvou skupin, a to tak, že za bruty větší je považována skupina brutů, jejichž větší počet má průměr větší než 4 mm. Za bruty menší je považována skupina brutů, jejichž větší počet má průměr menší než 4 mm.

Příklad: Ve dvaceti brutech je sedm brutů, které mají průměr menší než 4 mm. Tato skupina se považuje za bruty větší.

Konkrétní ceny hlíz a brutů podle výše uvedených dvou základních kritérií jsou uvedené v tabulce a platí u hlíz za 1 ks, u brutů za 10 kusů. U cen brutů se vycházelo z názoru, že cena deseti menších brutů se rovná ceně jedné hlízy o průměru 1,9 až 3,2 cm, cena brutů větších ceně hlízy o průměru 3,2 až 4,5 cm.

Stáří odrůd a velikost hlíz či brutů lze stanovit velmi snadno a v dostačující správnosti. Podstatně složitější je zapracovat do hodnocení další důležitá kritéria, jakými jsou odolnost proti chorobám, přírůstky hlíz a brutů. Jak po stránce velikosti, tak pokud jde o množství, schopnost vytvářet veliké hlízy atd., použijeme-li pro tyto vlastnosti název „pěstitelské vlastnosti“, pak můžeme obecně mečíky rozdělit do tří skupin, a to na:

odrůdy s dobrými pěstitelskými vlastnostmi,
odrůdy s středními pěstitelskými vlastnostmi a
odrůdy se špatnými pěstitelskými vlastnostmi.

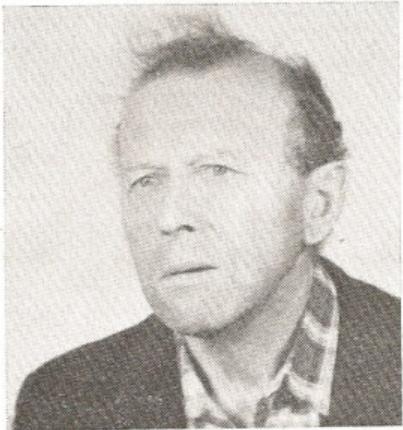
Tabulka platí pro odrůdy se středními pěstitelskými vlastnostmi. Za předpokladu, že procentuálně je stejně množství odrůd se špatnými pěstitelskými vlastnostmi jako odrůd s dobrými pěstitelskými vlastnostmi, doporučuje se při výměně většího počtu odrůd stanovit cenu podle tabulky bez další korekce. Jinak lze postupovat tak, že se u každé odrůdy určí její pěstitelské vlastnosti (dobré, střední, špatné). U odrůd s dobrými pěstitelskými vlastnostmi se pro stanovení ceny použije údaj z řádky pro nejbližší vyšší stáří (o řádek níže) a u odrůd se špatnými pěstitelskými vlastnostmi se použijí údaje pro nejbližší stáří (řádek výše). Pro odrůdy jeden rok od introdukce se špatnými pěstitelskými vlastnostmi a odrůdy starší než 10 roků s dobrými pěstitelskými vlastnostmi se doporučuje korekce neprovádět. U odrůd mladších než 1 rok se doporučuje dohodnout cenu individuálně, např. o 20 percent vyšší, než pro odrůdy staré 1 rok.

3. Závěr

Některé principy a hodnoty uvedené v tabulce byly konzultovány ve šlechtitelské komisi naší ZO a podle jejich připomínek upraveny (počet velikostních skupin, hodnoty cen atp.). Přesto je si autor návrhu vědom toho, že na principy použité v tabulce, na uvedené hodnoty cen v tabulce, na použité pojmy (např. „pěstitelské vlastnosti“), na dvě skupiny velikosti brutů, atd., mohou být značně rozdílné názory. Autor proto považuje za nutné na závěr zdůraznit:

- jedná se o první návrh, který bude po projednání připomínky upraven.
- Vaše připomínky zašlete na níže uvedenou adresu, nejpozději do 30. 6. 1989. Neuvádějte jen to, co se vám nelíbí, ale navrhnete současně lepší řešení.
- Konečné znění porovnávací tabulky bude v našem zpravodaji zveřejněno.
- Porovnávací tabulky bude možno používat i s případnou korekcí. Pokud se zainteresované strany dohodnou, mohou výsledně hodnoty z tabulky upravovat dohodnutým koeficientem (např. o 20 %).
- Tato porovnávací tabulka bude pouze nezávaznou informativní pomůckou a pro její použití bude vždy nutný souhlas zúčastněných stran.

Adresa, kam zasílat připomínky:
Ing. Jan Lubojacký, U rybníčku 366, 742 13 Studénka.

MŮJ ŽIVOTNÍ ZÁJEM

Václav Kadlec

Jíž od školních let mě přitahovaly květiny, ať již v oknech nebo zahrádkách. Vždy, když jsem šel kolem růží nebo kolem jiných květin, jsem se zastavil a pozoroval jejich krásu. A tak to šlo až do roku 1938, když jsem cestou domů ze školy v Suchém Vrbném uviděl kvést krásné květiny, které jsem do té doby vůbec neznal. Bylo to začátkem září. Ptal jsem se třídního učitele, který v blízkosti bydlel, jestli květiny zná, ale řekl mi že ne. Od té doby jsem neměl klidu. Když jsem skončil Vyšší rolnickou čtyřletou školu v Českých Budějovicích, daroval mi vrchní zahradník Klouda 6 hlíz mečíků. Říkal, že velmi pěkně kvetou, a že je musím na podzim sklidit a ošetřit. Když pak kvety, vzpomněl jsem si, že jsou to tytéž květy, jako ty neznámé, které jsem viděl v Suchém Vrbném.

Tak jsem začal mečíky pěstovat a více se o ně zajímat. Později po druhé světové válce se mi dostala do rukou malá knížečka od Luthera Burbanka „Žeň mého života“, která mě

zaujala. Promluvil jsem o své zálibě s profesorem Krejčíkem, který mi celou problematiku křížení vysvětlil a v roce 1968 jsem začal křížit. Proto jsem si koupil knihu dr. Karla Hrubého „Tvoříme s přírodou“, kde byly rozsáhlé statě o genetice.

Když si vzpomenu na léta začátku, přiznávám, že výsledky mých křížení mě neuspokojovaly. Materiál, se kterým jsem začínal pracovat se vůbec nedal ani trochu srovnat s tím, co mají šlechtitelé k dispozici v dnešní době. Začal jsem se SPITFIRE,jenže její všechno potomstvo bylo nemocné a musel jsem vše vyhodit. Pak jsem si poprvé objednal mečíky z USA a dál křížil. V roce 1974 se do stavily první slibné výsledky. Pracoval jsem hodně s právě dovezenou DRIFTED SNOW jako otcovskou. Její potomci však měli vesměs krátké klasu. Později v roce 1977 jsem dostal nejvyšší ocenění na výstavě ve Vsetíně, kde jeden můj semenáč dostal titul Champion VSETÍN 77. Dále v tětech byly mi uznány odrůdy BOUBÍN, CREDO, BOHEMIA, GABRIELA, LETNÍ VÁNEK a PÁLAVA a v roce 1983 jsem uvedl své výpěstky EMINENT a MISS ČECHIA.

Nyní jsem již v důchodě a říkám, že dnes je jiná doba, lidé jsou málo trpěliví, chtějí mít vše hned krásné a bez velké práce, ale bez práce nejsou koláče. Ze zdravotních důvodů v důsledku úrazu jsem v posledních letech pěstování omezil, přesto omezeně křížím dál a své nejnovější výpěstky uvedu v tomto roce.

K ZAMYŠLENÍ

Rudolf Tručka

Na jaře roku 1972 po zakoupení zahrady jsem se prostřednictvím inzerátu v časopise „Zahrádkář“ obrátil na př. Karla Kecka s objednávkou na hlízy mečíků. Poslal mi 32 odrůd. Vzpomínám si, jak jsem tehdy doslovava v úžasu stál před každým nakvetlým klasem a obdivoval nádherné kvě-

ty, jejich zvlnění a neobvyklé barvy. Po roce jsem začal rozšiřovat sortiment. Na radu př. Kecka jsem se obrátil na př. RNDr. Rýznara a PhDr. Repčíka, kteří mi potom po dlouhá léta přenechávali přebytky svého sortimentu a své novošlechtěnce. Kolik to bylo radosti a krásných překvapení. S přibývajícími léty narůstal sortiment, mnoho se vyřazovalo a mnohé odešlo.

Nemám radost z toho, že se ztrácejí staré sorty ze seznamů našich pěstitelů i ze selekčních listů NAGC. Přesto je mezi pěstiteli stále ještě dost sort, které dnes i po 30 a více letech od své introdukce zůstávají. Vždyť i pro novošlechtění je dobré mít k dispozici ty sorty, které jsou blízké původním botanickým typům z jejichž šlechtění vyšly krásné sorty výstavní, dekorativní rozmanitých barev, zlacení a voskovitosti, vzrůstové vitality, množivosti, odolnosti proti chorobám, prostě takové, které jsou něčím výjimečné pro novošlechtění.

Provádějí se ve světě i u nás různá hodnocení i statistiky o nejkrásnější mečíky, avšak novější členové znají 300–400 sort podle nabídkových seznamů a shání se hlavně po novinkách. Víme také, že není vše dobré, co je nové. Novinky často nestojí za moc, ale stojí dost peněz. Je dobré projít výstavami, navštívit přátele na jejich zahrádkách, dívat se a vybírat. V našich zájemových organizacích Gladiris a Gladiol klub je asi 700 členů. Kdyby se utvořila skupina nadšenců, kteří by se mezi sebou domluvili a pěstovali na svých zahradách každý 10–15 sort introdukovaných před 25 lety a dříve a tyto v případě zájmu mezi sebou a snad i dalšími členy vyměňovali, zajistili bychom, že staré dobré, odolné, klimatickým podmínkám přizpůsobené sorty budou žít a stanou se potřebnou zásobárnou pro případné novošlechtění. Myslím, že by takový krok nebyl bezúčelný, zvláště, kdybychom i na výstavách mohli sledovat a posuzovat vývoj té které sorty po několikerém přešlechtění.

ZSO ČZS GLADIRIS pořádá pod patronací MěstNV Luhačovice a JZD Zálesí Luhačovice výstavu mečíků nazvanou

GLADIRIS 1989

v rámci kulturního léta v lázních Luhačovice.

Výstava bude otevřena od 9.00 hodin v sobotu 12. srpna 1989 v kulturním zařízení MěstNV Luhačovice „Elektra“ (letos nově otevřený moderní kulturní dům, 100 metrů od autobusové zastávky vedle hlavní pošty ve středu Luhačovic).

Ubytování předběžně zajištěno, velká restaurace v objektu, zajištěny hodnotné ceny za vítězné exponáty, v sobotu večer diskotéka a společenský večer pro vystavovatele.

Příjem exponátů během pátku odpoledne (11. 8. do 8 hod. dopoledne, později přjezd nutno dohodnout s pořadatelji).

Žádáme i členy, kteří nemají květy, aby přijeli pomoci s instalací výstavy v pátek od rána. Zájem o práci v hodnotící komisi nahlaste ing. Poncoví. Při výstavě možnost prodeje vlastních přebytků. Žádáme zájemce o práci na výstavě a vystavovatele, aby se ihned předběžně přihlásili u přítele Petra Mimránska, 763 01 Mysločovice 169, tel. Gottwaldov - Otrokovice 92 891, v prac. dny od 8.00 do 15.00 hod. Obdržíte přihlášku na výstavu s dalšími přesnými údaji.

ZSO ČZS GLADIRIS se zúčastní výstavy FLORA OLOMOUC, letní etapa 1989. Na tuto výstavu (18.–28. srpna) bude potřebné, aby vystavovatelé přiváželi květy ve dvou až třídenních intervalech. Pěstitelé, kteří máte zájem se této výstavy zúčastnit, nahlaste termíny, kdy jste ochotni květy přivézt: příteli Miroslavu Novákovi, Vojanová 18, Olomouc 775 00, který bude výstavu a dovoz květů koordinovat.

VÝSTAVA KOSATCŮ V HRADCI KRÁLOVÉ

Oblastní odbor Hradec Králové projednal na své schůzi zajištění výstavy kosatců. Datum konání bude upřesněno a tato akce se stane součástí 40. výročí založení pionýrské organizace v areálu KDPM. Členům, závazně se přihlášeným s udáním počtu květů budou včas podány další informace. Příjem květů v pátek do 21. hodiny konání výstavy sobota, neděle, pondělí. Nezapomeňte včas nahlásit požadavky na nocleh.

Za OO Hradec Králové

Vlastimil Novák

Pozvánka

na XIX. SPECIÁLNÍ VÝSTAVU MEČÍKŮ ve Vítiněvsi, p. Slatiny u Jičína.

Květy budou vystavovat:

Sempra, závod Kadaň, středisko Lobkovice, Oseva VŠÚR Semčice, přední pěstitel a členové ZO s ukázkou aranžování květin.

Výstava se koná ve dnech 12.–13. srpna a 19.–20. srpna 1989 od 8–18 hodin a bude doplněna uměleckými keramickými výrobky J. Ambrozka, peacockresbami a akvarely květin a zátiší O. Teimera, dále expozicí ručních prací žena a expozicí jiřín.

Během výstavy bude zajištěn prodej zahrádkářských přebytků.

Český zahradkářský svaz
ZO Nemyčeves - Vítiněves

Odrůdy mečíků zařazené do čs. státního sortimentu (1987, 1988 a 1989)

Ing. Jiří Václavík

✓ 463 ATHENA Vác 87 [klon 617/70 X Innocence], E
Růžový HCC 5/623/1-2 neyronová růžová, do středu světlejší, plátky dělené bílou rýhou. Na dolních plátcích žlutobílá skvrna. Výška 110–120 cm, klas 55 až 65 cm. Počet květů 18–20, současně kvete 5–6. Množení: 1000 ks sadby dá 2 kg korálů, z 1 kg korálů je 2500 ks sadby.

✓ 325 BELLONA Vác 87 [Peter Pears X Limelight], EM
Světle oranžový, HCC 3/15/2-1 ohnivě červená, do středu světlejší HCC 3/614/1-2 čínská korálová červená. Výrazná skvrna červená HCC 3/715 paprikově červená přecházející do HCC 2/10/2 zlatově oranžová a světle žlutého lemu. Výška 125–135 cm, květenství 55–65 cm. Počet květů 22–28, současně kvete 6–8. Množení: z 1000 hníz 1,5 kg korálů, 1 kg korálů vyprodukuje 2300 ks sadby.

✓ 340 DAFNIS Vác 87 [klon 1/72 X Easter Candle], M
Bělavě růžová HCC 6/427 růžová, k okraji fialově růžová HCC 6/527/-2 rhodaminově růžová. Skvrna zcela nevýrazná, žlutobílá. Výška 130–140 cm, klas 60–65 cm, počet květů 18–20, současně kvete 5–6. 1000 ks sadby vyprodukuje 3–3,5 kg korálů, 1 kg korálů dává 2800–3500 ks sadby.

✓ 345 EURYDIKA Vác 87 [Peter Pears X Pompei], E
Barva při nakvétání lososově růžová HCC 4/618/1 azalkově růžová, po nakvětení světle karmínově růžová HCC 4/621 karmínově růžová. Výrazná purpurově červená skvrna HCC 7/727 tyrská purpurová, do středu purpurově fialo-

vá HCC 7/28 fuchsirově purpurová se širším žlutoblfým lemem. Výška 130 až 140 cm, klas 70—85 cm, květů 20—22, současně rozkvétá 5—7. Množení: 1000 kusů sadby dá 2 kg korálů, z 1 kg korálů je 2000 ks sadby.

✓ 315 HERA Vác 87 (Spassvogel X Limelight), M

Žlutý HCC 1/505/1 jantarově žlutá, skvrna oranžově žlutá s protáhlou purpurově červenou kresbou HCC 6824/3 chrysantémově červená. Výška 130—145 cm, klas 65—70 cm, poč. květů 20—24, současně kvete 6—9 květů. Množení: 1000 kusů sadby dá 1,5 kg korálů, 1 kg korálů dá 3—4000 sadby.

✓ 472 PENELOPA Vác 87 (Lavanesque X Ben Trovato), LM

Světle purpurově fialový HCC 8/634/2 kobaltově fialová, skvrna žlutobílá s rozmytou kresbou. Výška 145—180 cm, klas 65—80 cm, 18—22 květů, současně 6—7 květů. 1000 ks sadby (2 kg korálů, 1 kg korálů dá 2000 ks sadby).

✓ 365 FLORA Vác 88 (klon 4/68 X Happiness), M

Červenorůžový HCC 4/18/1 rumělková, do středu růžovější HCC 4/620 porcelánově růžová, uprostřed plátků bílá rýha, skvrna světle žlutá. Výška 130 až 140 cm, klas 65—75 cm, počet květů 18—22, současně 7—9. Množivost: 1000 kusů sadby dává 1,5—2 kg korálů, z 1 kg korálů je 2000 ks sadby.

✓ 422 IKAROS Vác 88 (Autumn Rosex (Peter Pears X Limelight)), M

Světle oranžový s prosvítající žlutou a růžovým nádechem HCC 2/610/3 řeřichově oranžová až HCC 2/507 oranžová chaimos. Nevýrazná žlutá skvrna. 1000 hlíz sadby dává 2 kg korálů, 1 kg korálů 200 ks sadby. Výška 130—140 cm, klas 60—70 cm, květů 20—22, současně rozkvétá 6—8.

✓ 300 JIŘÍ NĚMEČEK Vác 88 (White Frosting X Toulouse Lantnec) X Enchantres, E

Bílý zkadeřený, výška 100—105 cm, květenství 50—60 cm, počet květů 18—20, současně 5—7. Množivost: 1000 hlíz sadby dává 1,5 kg korálů, z 1 kg korálů naroste 1000 až 1700 ks sadby.

✓ 454 MILINKO BERNÝ Vác 88 (Blaze X Eurovision), M

Červený HCC 3/717 holandská rumělka, do středu světlejší signálově červený. Skvrna nevýrazně tmavší signálově červená s úzkou žlutobílou rýhou. Výška 120—140 cm, klas 65—75 cm, počet květů 20—24, současně kvete 6—8. Množivost: 1000 ks sadby dá 4 kg korálů, z 1 kg korálů vyprodukuje 2—2500 ks sadby. Množitelsky výkonná.

✓ 381 ARIADNA Vác 89 ((Wh. Frosting X Pastorale) X Blue Frills), E

Velmi světle modrý HCC 9/537/2 slézově modrá, špičky tmavší. Výrazná fialová skvrna HCC 9/937/2 omějově fialová ohrazená žlutou. Výška 110—130 centimetrů, klas 60—70 cm, květů 16—18, současně rozkvětlých 6—7. 1000 ks sadby produkuje 5 kg korálů, z 1 kg korálů až 5000 ks sadby. Výkonná odrůda.

✓ 378 ODYSSEUS Vác 89 (klon 249/69 X Innocence), M

Purpurový HCC 730/1 hvozdíkově purpurová s nevýraznou tmavší skvrnou. Výška 120—140 cm, klas 60—70 cm, počet květů 18—19. Současně rozkvétá 6 květů. Množení: 100 ks sadby dává 2—2,5 kg korálů, 1 kg korálů dává 2000 až 2400 ks sadby.

Rady pro vás

Přečetli jsme za vás z knihy Jak hnojít na zahradce, která vyšla v edici „zahrádka“ v závěru roku 1988.

Upravil František Rohliček,
Plzeň

Náročné na živiny jsou mečíky gladioly. Lze počítat s tím, že v přepočtu na 1 m² odčerpají 12 g N, 1,5 g P, 20 g K, 10 g Ca a 2 g Mg. Živiny přijímají poměrně po celou dobu vegetace, zhruba 4 měsíce. Přitom je důležité trvalé dobré zásobení dusíkem, které příznivě ovlivňuje jejich velikost, časnost kvetení, počet květů a velikost květenství. Působí dobře také na nárust hlíz a brutu.

Půda pro pěstování mečíků má mít dobrý obsah humusu, dostatek živin ve staré půdní sile a půda nesmí být příliš kyselá ani těžká (půdní reakce stanovená na základě obsahu volného vodíku se označuje značkou „pH“ — nejvhodnější hodnoty pH v KCL jsou v rozmezích 5,6 až 7,2, tj. půdní re-

akce je slabě kyselá až neutrální). Nepříznivou půdní kyselou reakci otupíme nejlépe vápeným prachem rozhozeným a zapraveným do půdy již na podzim.

Mečíky špatně snášejí hnojení chlěvským hnojem, zejména, je-li slamnatý nebo málo rozleželý. Proto jím ani jinými organickými hnojivy zpravidla nehnojíme a asi 2 až 3 týdny před výsadbou zapravíme do půdy fosforečnou a částečnou draselnou hnojivou. Zbývající draslík a celou dávku dusíku aplikujeme v několika dávkách během vegetace. Při vytvoření 3. až 4. listu hnajíme pouze dusíkem, při 5. až 6. listu dusíkem a draslíkem a na začátku kvetení všechny živinami se sníženým podílem dusíku (nejlépe v kombinovaném hnojivu NPK 1). Výhodné je i u mečíků aplikovat jarní hnojení ve formě hnojivé zálivky (3 až 4 procenta) do půdy. K podpoře nárustu hlíz však doporučujeme hnajit ještě po odkvětu zálivkou fosforečními a draselními hnojivy. Celková spotřeba živin v průmyslových hnojivech na 1 m² činí na středně zásobené půdě 12 g N, 3 g P a 15 g K.

Kopřivové přípravky

Podle zahraničních pramenů z instruktážního listu ČZS - 20 Zábřeh upravil ing. Lubomír Ježíšek.

Kopřivy místo chemických postříků

V cizině se stále ve větší míře používají přípravky některých rostlin k hubení škůdců na zahrádkách místo chemických postříků.

Nejčastěji se s velkým úspěchem zkouší kopřivy.

Přípravek z kopřiv proti houbovým chorobám rostlin

Asi 220 gramů sušených kopřiv namáčíme v nádobě s dešťovou vodou po několik hodin. Pak roztok vlijeme do nádoby s 10 litry vody a pováříme na plotně asi 20 minut. Přípravek procedíme a používáme nezředěný

pro preventivní postřík proti houbovým chorobám.

Zkvašený kopřivový přípravek

Asi 1 kg zelených kopřiv povaříme po dobu 30 minut v 10 litrech vody. Odvar pak necháme 4–5 dní kvasit, načež jej procedíme a preventivně používáme proti houbovým chorobám v poměru 1 litr přípravku na 10 litrů vody. Při zvlášť velkém napadení rostlin houbovými chorobami můžeme použít koncentrace až 1:1.

Zkvašený nevařený kopřivový přípravek

Tři plné náruče zelených kopřiv necháme kvasit v sudu plném vody asi 4–5 dnů za občasného míchání, načež zákvás procedíme a používáme preventivně proti houbovým chorobám rostlin. Postřík tímto přípravkem se velmi osvědčil hlavně u mladých a ne-

mocných ovocných stromků. V době rašení působí nezředěný kopřivový přípravek příznivě na vývin listů u všech druhů rostlin.

Kopřivový přípravkem proti mšicím

Výborným prostředkem proti listovým mšicím na stromech, květinách i zelenině je přípravek z kopřív, který připravíme takto: kopřivy v nádobě zalejeme vodou a necháme po 24 hodin vyluhovat. Roztok pak procedíme a ihned použijeme k postřiku. Jestliže bychom nechali tento přípravek bez použití déle, zkvasí a pozbude účinku, ale lze jej pak použít proti houbovým chorobám.

Hnojivo přípravek z kopřív

Sud naplníme z poloviny zelenými kopřivami, přidáme několik hrstí ko-

košky (pastuší tobolky) a přesličky a podle možností i kousek kravince nebo drůbežího trusu. Sud naplníme vodou, nejlépe dešťovou a necháme 2–3 dny bez přikrytí ustát až obsah zkvasí. Pak sud přikryjeme a za dočasného míchání necháme asi 2–3 týdny kvasit. Takto připravené organické hnojivo použijeme pro všechny druhy zeleniny, květin, ovocných a okrasných stromů a keřů. Ředíme vodu 1:1.

Kopřivový přípravek k odhánění vrabec

Postřík angreštu a rybízu v době rašení kopřivovým přípravkem odpuzuje vrabce, kteří vyzobávají pupeny. Kromě toho tento přípravek omezují padlí a chrání rostliny proti listové rzi.

Společenská kronika

V měsíci lednu až květnu slaví naši přátelé svá kulatá výročí. Popřejme jim hodně zdraví, elánu a spokojenosti jak v domovech, tak i na záhrádkách.

50 let

Jan Klimeš, Šumperk
Petr Kubíček, Nový Jičín
Marie Strejcová, Plzeň
Petr Šindelář, Chomutov
Ing. Jan Zezulka, Hradec Králové

55 let

Jan Čepa, Moravská Třebová
Ing. Vilma Furdíková, Bratislava
Josef Kožený, Jičín
Stanislav Podoubanský, Nemyčeves

60 let

Emil Dvořák, Bílovec
Marie Gabrišová, Studénka
František Hejduk, Plzeň
Štěpán Jaroš, Odry
Martin Valent, Košice

65 let

Julius Beňo, Bratislava
Ludvík Boček, Žďár nad Sázavou
Jiří Dvořák, České Budějovice
Jiří Krupička, Praha 9
Jiří Výstup, Chrášťany

70 let

Oldřich Knesl, Horní Slavkov

75 let

PhMr. Jaroslav Beneš, Horšovský Týn
Alois Klipec, Hranice

Dne 17. února 1989 se rozloučila široká obec zahrádkářů v Rapotíně s přítelem **Jaromírem Pospíšilem**. Před 27 lety stál u zrodu rušného ZO ČZS, v jejímž výboru obětavě pracoval řadu let. Jako dlouholetý člen specializované organizace Gladiris byl nadšeným propagátorem pěstování mečíků na Šumpersku a organizátorem tradičních výstav květin v Rapotíně. Čest jeho památce!

